ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 25ης Νοεβρίου 1999

σχετικά με τα μέτρα ενίσχυσης σε επιχειρήσεις της Βενετίας και της Chioggia που προβλέπονται από το νόμο αριθ. 30/1997 και το νόμο αριθ. 206/1995, περί απαλλαγών ή μειώσεων των κοινωνικών εισφορών

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(1999) 4268]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2000/394/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ [1], και ιδίως το άρθρο 14,

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους [2] σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο, και έλαβε υπόψη της τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Οι ιταλικές αρχές με επιστολή τους της 10ης Ιουνίου 1997, ανακοίνωσαν στην Επιτροπή τις διατάξεις όσον αφορά τις απαλλαγές και μειώσεις εισφορών που αναφέρονται στο άρθρο 27 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 669, της 31ης Δεκεμβρίου 1996, το οποίο μετετράπη στο νόμο αριθ. 30, της 28ης Φεβρουαρίου 1997. Η ανακοίνωση πραγματοποιήθηκε βάσει του άρθρου 5 της απόφασης 95/455/ΕΚ της Επιτροπής [3], σχετικά με τη μείωση των κοινωνικών εισφορών στη νότιο Ιταλία. Το άρθρο αυτό καθορίζει όντως ότι η Ιταλία ανακοινώνει στην Επιτροπή τα μέτρα που λαμβάνει για την κοινοποίηση του σχεδίου προοδευτικής κατάργησης των απαλλαγών και μειώσεων εισφορών υπέρ επιχειρήσεων στις περιφέρειες της Σικελίας, Καλαβρίας, Σαρδηνίας, Βασιλικάτας, Πούλιας, Molise και Abruzzo, που αναφέρεται στην εν λόγω απόφαση.

(2) Από την εξέταση των διατάξεων που ανακοινώθηκαν προέκυψε ότι οι διατάξεις αυτές, εκτός από τη θέση σε εφαρμογή του εν λόγω σχεδίου, επεκτείνουν την εφαρμογή των μειώσεων και απαλλαγών εισφορών στις πόλεις της Βενετίας και της Chioggia. Η Επιτροπή ζήτησε περαιτέρω πληροφορίες με επιστολή της τής 1ης Ιουλίου 1997. Ελλείψει απάντησης, απεστάλη υπενθύμιση στις 28 Αυγούστου του 1997.

(3) Δεδομένου ότι οι ιταλικές αρχές δεν παρέσχον διευκρινίσεις, η Επιτροπή, με επιστολή της τής 17ης Δεκεμβρίου 1997, ανακοίνωσε στην Ιταλία την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο πρώην άρθρο 93 παράγραφος 2 (νυν άρθρο 88 παράγραφος 2) της συνθήκης, όσον αφορά τις ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 27 του νόμου αριθ. 30/1997 και του άρθρου 5α του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 96/29 της 29ης Μαρτίου 1995, το οποίο μετατράπηκε στο νόμο αριθ. 206/1995 στον οποίο παραπέμπει το άρθρο 27. Με τις διατάξεις αυτές επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής των απαλλαγών και μειώσεων εισφορών που προβλέπονται για τη νότιο Ιταλία και στις περιφέρειες των δήμων Βενετίας και Chioggia.

(4) Στο πλαίσιο της διαδικασίας, ένας τρίτος ενδιαφερόμενος, η επιτροπή «Η Βενετία θέλει να ζήσει» (εφεξής: «επιτροπή») υπέβαλε παρατηρήσεις με επιστολή της τής 17ης Μαρτίου 1998. Η επιτροπή αυτή παρέσχε μια έκθεση, συνοδευόμενη από μελέτη που πραγματοποίησε ο Coses (όμιλος για την έρευνα και την κατάρτιση) σχετικά με τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στη λιμνοθάλασσα της Βενετίας σε σχέση με τις επιχειρήσεις που λειτουργούν στην ηπειρωτική χώρα.

(5) Οι παρατηρήσεις αυτές διαβιβάστηκαν στην Ιταλία.

(6) Οι ιταλικές αρχές, με επιστολή τους της 23ης Ιανουαρίου 1999, διαβίβασαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με:

α) τους πίνακες του INPS (εθνικού ινστιτούτου κοινωνικής πρόνοιας) που περιέχουν τα είδη χορηγουμένων απαλλαγών και μειώσεων εισφορών, τον αριθμό και το μέγεθος των δικαιούχων επιχειρήσεων, τον αριθμό εργαζομένων που αφορούν οι απαλλαγές και μειώσεις καθώς και τα σχετικά ποσά καταχωριζόμενα ανά τομέα και ανά έτος·

β) τη θέση τους σχετικά με τη φύση των συγκεκριμένων μέτρων και σχετικά με τη λογιστική καταχώριση των ενισχύσεων λόγω των οποίων έχει κινηθεί η διαδικασία·

γ) τη θέση τους όσον αφορά την ανάκτηση των ενισχύσεων που ενδεχομένως θεωρούνται μη συμβιβάσιμες.

---

[1] ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.
[2] ΕΕ C 51 της 18.2.1998, σ. 9.
[3] ΕΕ L 265 της 8.11.1995, σ. 23.

(7) Ο δήμος Βενετίας, επίσης, απέστειλε επιστολή με παρατηρήσεις όπου αναφέρει ότι, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου καθεστώτος οι δικαιούχοι των υπό εξέταση μέτρων είναι και δημοτικοποιημένες επιχειρήσεις. Ο δήμος επισημαίνει ότι πρόκειται για επιχειρήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί η παροχή δημοσίων υπηρεσιών κοινού συμφέροντος. Κατά συνέπεια, η δημοτική διοίκηση της Βενετίας επικαλείται την εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 90 παράγραφος 2 της συνθήκης (νυν άρθρο 86 παράγραφος 2) για τις απαλλαγές και μειώσεις εισφορών που παρέχονται στις δημοτικοποιημένες επιχειρήσεις της Βενετίας και της Chioggia. Η Επιτροπή διαβίβασε τις παρατηρήσεις αυτές στην Ιταλία.

(8) Οι ιταλικές αρχές, με επιστολή τους στις 10 Ιουνίου 1999 εξεδήλωσαν στην Επιτροπή την πλήρη συμφωνία τους με τις παρατηρήσεις του δήμου Βενετίας σχετικά με τη διεκδικούμενη εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2, όσον αφορά τις απαλλαγές και μειώσεις εισφορών υπέρ των δημοτικοποιημένων επιχειρήσεων της Βενετίας και της Chioggia.

(9) Η Επιτροπή, με απόφαση της 23ης Ιουνίου 1999, θεωρώντας ότι η Ιταλία δεν είχε αποστείλει όλα τα απαιτούμενα στοιχεία που θα της επέτρεπαν να αξιολογήσει κατά πόσον θα μπορούσε να εφαρμοσθεί η παρέκκλιση που αναφέρεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης για τα μέτρα υπέρ των δημοτικοποιημένων επιχειρήσεων της Βενετίας και της Chioggia απαίτησε η Ιταλία να της παράσχει όλα τα απαιτούμενα έγγραφα, πληροφορίες και στοιχεία ώστε να εξετάσει το συμβάσιμο των εν λόγω απαλλαγών και μειώσεων εισφορών με την κοινή αγορά.

(10) Οι ιταλικές αρχές, με επιστολή τους της 27ης Ιουλίου 1999, απάντησαν στην απαίτηση της Επιτροπής.

(11) Στις 12 Οκτωβρίου 1999, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες μια συνεδρίαση με τις ιταλικές αρχές.

(12) Κανένα άλλο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα δεν υπέβαλε παρατηρήσεις.

II

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

(13) Τα υπό εξέταση μέτρα ενίσχυσης που αναφέρονται στο άρθρο 5α του νόμου αριθ. 206/1995 και στο άρθρο 27 του νόμου αριθ. 30/1997 αφορούν τα ακόλουθα:

α) τις απαλλαγές και μειώσεις εισφορών που αναφέρονται στο άρθρο 1 του διατάγματος του υπουργού Εργασίας, της 5ης Αυγούστου 1994 (για τις οποίες ελήφθη η απόφαση 95/455/ΕΚ), υπέρ των επιχειρήσεων που βρίσκονται στη Βενετία και την Chioggia·

β) την πλήρη απαλλαγή από τις κοινωνικές εισφορές που αναφέρονται στο άρθρο 2 του διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994, για τις νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στις επιχειρήσεις με έδρα τη Βενετία και την Chioggia.

Τα στοιχεία που παρέσχε το INPS μπορούν να συνοψισθούν στον ακόλουθο πίνακα:

Περίοδος 1995-1997 — μέσος όρος ανά έτος

	Γενικές απαλλαγές και μειώσεις (άρθρο 1 του υπουργικού διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994)	Πλήρης απαλλαγή για τη δημιουργία θέσεων εργασίας (άρθρο 2 του υπουργικού διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994)
Ποσό της ενίσχυσης	73 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες (37,7 εκατομμύρια ευρώ)	567 εκατομμύρια ιταλικές λίρες (292 831 ευρώ)
Αριθμός επιδοτηθεισών επιχειρήσεων	1 645	165

(14) Οι ιταλικές αρχές ανακοίνωσαν ότι ανέστειλαν την εφαρμογή του καθεστώτος από την 1η Δεκεμβρίου 1997.

(15) Όσον αφορά τις απαλλαγές κοινωνικών εισφορών για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, το INPS αναφέρει ότι χορηγούνται για περίοδο ενός έτους, για νέες θέσεις απασχόλησης, που δημιουργούνται στην επιχείρηση για συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς (αρχής γενομένης από 30ής Νοεμβρίου που προηγείται της περιόδου εξαίρεσης). Η επιχείρηση δεν πρέπει να έχει πραγματοποιήσει απολύσεις, οι δε προσλαμβανόμενοι εργαζόμενοι πρέπει να είναι άνεργοι. Η μέση ετήσια ενίσχυση ανά εργαζόμενο ανέρχεται, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, σε 300 ευρώ.

(16) Όσον αφορά την κίνηση της διαδικασίας βάσει του πρώην άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης, η Επιτροπή είχε παρατηρήσει ότι η μείωση κοινωνικών εισφορών για υπάρχουσες θέσεις εργασίας, αποτελούσε εκ πρώτης όψεως, ενίσχυση λειτουργίας. Αυτό το είδος ενισχύσεων μπορεί να εγκριθεί, υπό ορισμένες συνθήκες, μόνο σε περιφέρειες στις οποίες εφαρμόζεται το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης. Η Chioggia και η Βενετία δεν μπορούν να

τύχουν της εν λόγω παρέκκλισης δεδομένου ότι δεν ανήκουν σε περιφέρεια του επιπέδου ΙΙ της ονοματολογίας των στατιστικών περιφερειακών μονάδων (NUTS) με κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕγχΠ) κάτω του 75 % του κοινοτικού μέσου όρου [4]. Όσον αφορά την απαλλαγή εισφορών για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, η Επιτροπή είχε παρατηρήσει ότι δεδομένου ότι πρόκειται για πλήρη απαλλαγή και δεδομένου ότι η ιταλική κυβέρνηση δεν είχε, την εποχή εκείνη, παράσχει κανένα άλλο στοιχείο αξιολόγησης, δεν ήταν σε θέση να αποφανθεί σχετικά με την αναλογική σχέση μεταξύ ενίσχυσης και επιδιωκόμενου στόχου. Εξάλλου, ενώ η Chioggia μπορεί να τύχει ενισχύσεων περιφερειακού σκοπού, βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), η Βενετία μπορεί να τύχει της παρέκκλισης αυτής μόνον εν μέρει. Η Επιτροπή είχε εκφράσει αμφιβολίες όσον αφορά το συμβιβάσιμο των μέτρων με την κοινή αγορά δεδομένου ότι στις περιοχές της Βενετίας όπου δεν είναι δυνατόν να εγκριθούν ενισχύσεις περιφερειακού σκοπού, σύμφωνα με τις κοινοτικές κατευθύνσεις όσον αφορά τις ενισχύσεις στην απασχόληση, η συγκεκριμένη ενίσχυση φαίνεται ότι δεν περιορίζεται στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) ούτε έχει ως στόχο να ενθαρρύνει την πρόσληψη ορισμένης κατηγορίας εργαζομένων που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας.

III

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

A. **Περί της φύσης της ενίσχυσης για απαλλαγές ή μειώσεις εισφορών**

Σχόλια των ιταλικών αρχών

(17) Οι ιταλικές αρχές επισημαίνουν, αφενός, ότι οι απαλλαγές και μειώσεις έχουν ως στόχο να εξισορροπήσουν το υπερβολικό κόστος που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στις νήσους της λιμνοθάλασσας και από την άλλη πλευρά χορηγούνται σε όλους τους εργαζόμενους των επιχειρήσεων που έχουν εγκατασταθεί στις νήσους αυτές. Το επιπλέον κόστος που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις αυτές αναλύεται ως ακολούθως:

α) αυξημένο κόστος εγκατάστασης λόγω των τιμών αγοράς και των μισθωμάτων των ακινήτων, καθώς και της απαιτούμενης συντήρησής τους·

β) διοικητικά έξοδα που συνδέονται με μεταφορά αποθεμάτων και εμπορευμάτων τα οποία φορτώνονται και εκφορτώνονται πλειστάκις·

γ) υψηλό κόστος αγαθών και υπηρεσιών λόγω της λειτουργίας σε αστικό χώρο, και ιδίως λόγω του τουριστικού της χαρακτήρα·

δ) επιπλέον κόστος που αφορά κανονιστικές δεσμεύσεις λόγω της ανάγκης διατήρησης της ιστορικής κληρονομιάς και του τοπίου και λόγω ιδιαιτέρων κανόνων ασφαλείας·

ε) κόστος που προέρχεται από φυσικά φαινόμενα (π.χ. άνοδος της στάθμης των υδάτων, ομίχλη και παλίρροια)·

στ) κόστος λόγω της δημογραφικής στασιμότητας και της γήρανσης του πληθυσμού, πράγμα που περιορίζει την παρουσία επιχειρήσεων που λειτουργούν στον χώρο αυτό.

(18) Οι απαλλαγές και μειώσεις των κοινωνικών εισφορών δεν θα πρέπει να θεωρηθούν ως ενισχύσεις, δεδομένου ότι δεν ενισχύουν κατ' ουδένα άλλο τρόπο τη θέση των δικαιούχων επιχειρήσεων. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν μάλλον να αποτελέσουν αντιστάθμισμα του υψηλού κόστους που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στη λιμνοθάλασσα της Βενετίας.

(19) Οι ιταλικές αρχές αποστέλλουν τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στη μελέτη του Coses με σκοπό την απόδειξη ότι το σύνολο του επιπλέον κόστους που υφίστανται οι επιχειρήσεις της Βενετίας είναι κατά πολύ υψηλότερο από το όφελος που προκύπτει από την απαλλαγή ή τη μείωση των εισφορών [5].

(20) Στις επιχειρήσεις που είναι εγκαταστημένες στη λιμνοθάλασσα δεν χορηγείται ως εκ τούτου πλεονέκτημα όσον αφορά το κόστος σε σχέση με εκείνο που αντιμετωπίζουν οι άλλες επιχειρήσεις. Αντίθετα, η δημόσια παρέμβαση έχει ως αποτέλεσμα τη μερική εξισορρόπηση των όρων ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Η ενίσχυση όχι μόνο δεν επιδρά στον ανταγωνισμό, αλλά μάλλον αποτελεί στοιχείο τουλάχιστον μερικής εξισορρόπησης, παρέχοντας τη δυνατότητα στις δικαιούχες επιχειρήσεις να λειτουργήσουν έναντι των άλλων επί ισότιμης βάσης.

(21) Η απουσία παρεμβάσεων του είδους αυτού θα ισοδυναμούσε με εγκατάλειψη της πόλης στη μοίρα της, δηλαδή στην παρακμή, και τούτο αποδεικνύεται από την τάση των επιχειρήσεων να μεταφέρονται στην ηπειρωτική χώρα.

Παρατηρήσεις της επιτροπής

(22) Οι παρατηρήσεις της επιτροπής επαναλαμβάνουν τις προαναφερθείσες, επισημαίνοντας την απουσία μιας πραγματικής ή εν δυνάμει νόθευσης του ανταγωνισμού, δεδομένου του αντισταθμιστικού χαρακτήρα των απαλλαγών και μειώσεων εισφορών επί του κόστους που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στη λιμνοθάλασσα. Η κατα-

[4] Βλέπε σημείο 1 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) των περιφερειακών ενισχύσεων (ΕΕ C 212 της 12.8.1988, σ. 2) που έχει πλέον αντικατασταθεί με τις κατευθύνσεις όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις περιθωριακού σκοπού (ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 9).

[5] Σύμφωνα με τη μελέτη του Coses, το ποσοστό επίπτωσης των απαλλαγών και μειώσεων των εισφορών επί του κύκλου εργασιών των δικαιούχων επιχειρήσεων ισούται με το 2,9 % ενώ το ποσοστό επίπτωσης, πάντα επί του κύκλου εργασιών, του επιπλέον κόστους που λαμβάνεται υπόψη ως στοιχείο αναφοράς ισούται με 9,5 %.

νομή του κόστους αυτού είναι ανάλογη με εκείνη που υπέβαλαν οι ιταλικές αρχές ([6]). Σκοπός των μέτρων αυτών είναι να εξασφαλίσουν πραγματικές συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων, πράγμα σύμφωνο με τους όρους της συνθήκης. Τα μέτρα αυτά δεν θίγουν τον ανταγωνισμό και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

(23) Η επιτροπή επισημαίνει εξάλλου ότι υπάρχει στενή και άρρηκτη σχέση μεταξύ των συγκεκριμένων απαλλαγών και μειώσεων και του επιπλέον κόστους που επιβάλλει η λειτουργία μιας επιχείρησης στη Βενετία. Τα μέτρα αυτά δεν προορίζονται για την αποσχόληση αλλά μάλλον για την ανάπτυξη της περιφέρειας. Δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά έχουν μόνο αντισταθμιστικό χαρακτήρα ([7]), οι συντάξαντες τη μελέτη καταλήγουν στο ότι οι συγκεκριμένες απαλλαγές και μειώσεις εισφορών θα πρέπει να θεωρηθούν ως ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 της συνθήκης.

Παρατηρήσεις του δήμου Βενετίας

(24) Ο δήμος Βενετίας παρατηρεί ότι η φύση της ενίσχυσης για τις εν λόγω απαλλαγές και μειώσεις εισφορών εξαρτάται από την επίδρασή της στις διακοινοτικές συναλλαγές και από τον κίνδυνο νόθευσης του ανταγωνισμού.

(25) Ο δήμος Βενετίας αναφέρει ότι η Βενετία ζήτησε να ενταχθεί στην κατηγορία των επιλέξιμων για ενίσχυση περιφερειών του στόχου 2 των διαρθρωτικών ταμείων για την επόμενη περίοδο προγραμματισμού. Μια δήλωση σχετικά με το ασύμβατο των ενισχύσεων και μια επακόλουθη εντολή ανάκτησης θα είχε ως αποτέλεσμα τον εκμηδενισμό των πλεονεκτημάτων των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων και ως εκ τούτου της πολιτικής για τη συνοχή. Το γεγονός ότι η πόλη μέχρι στιγμής δεν έχει γίνει δεκτή για παρεμβάσεις του στόχου 2 είναι άσχετο, δεδομένου ότι η πραγματική της κατάσταση δεν διαφέρει από εκείνη που θα επικρατεί την 1η Ιανουαρίου 2000, ημερομηνία της έναρξης της νέας περιόδου προγραμματισμού των διαρθρωτικών ταμείων.

(26) Από την εξέταση των διατάξεων των συνθηκών σχετικά με την συνοχή και τον ανταγωνισμό προκύπτει η «συνταγματική» υπεροχή των κανόνων συνοχής, η οποία αποτελεί ανώτερη ιεραρχικά αρχή από εκείνη του ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου, οι κανόνες ανταγωνισμού, ιδιαίτερα εκείνοι που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις, στόχο έχουν την επίτευξη ενός «ισότιμου» και όχι ενός «ελεύθερου ανταγωνισμού». Η πρώτη αρχή μπορεί να υλοποιηθεί μόνο με τη δημιουργία συνθηκών «ελεύθερου ανταγωνισμού».

Β. **Περί του συμβιβάσιμου των ενισχύσεων**

Παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών

(27) Εάν υποτεθεί ότι οι συγκεκριμένες δημόσιες παρεμβάσεις θα έπρεπε να θεωρηθούν ως ενισχύσεις, οι ιταλικές αρχές ζητούν την εφαρμογή των παρεκκλίσεων που προβλέπει το άρθρο 92 (νυν άρθρο 87) παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης, λαμβανομένου υπόψη του περιφερειακού τους σκοπού και της χαμηλής επίδρασής τους στον ανταγωνισμό και στις κοινοτικές συναλλαγές. Ο λόγος της περιφερειακής παρέκκλισης είναι η οικονομική συνοχή ώστε να παρασχεθεί δυνατότητα στις επιχειρήσεις να επιτύχουν κοινοτικούς στόχους τους οποίους οι δυνάμεις της αγοράς δεν θα τους επέτρεπαν να επιτύχουν εντός λογικών χρονικών πλαισίων. Οι ιταλικές αρχές αναφέρουν εξάλλου τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ([8]) ζητώντας από την Επιτροπή να αποδείξει την επίδραση των εν λόγω παρεμβάσεων στον ανταγωνισμό.

(28) Οι ιταλικές αρχές διατείνονται ότι τα συγκεκριμένα μέτρα αποτρέπουν τη μείωση του πληθυσμού της Βενετίας, τη μείωση των βιομηχανικών και μεταποιητικών της δραστηριοτήτων, τη μετατροπή της σε «πόλη μουσείο» χωρίς καμία ζωτικότητα και δυνατότητα ανάπτυξης.

(29) Παρατηρούν ότι οι διάφορες κοινοτικές κατευθύνσεις δεν είναι σε θέση να δικαιολογήσουν τις συγκεκριμένες απαλλαγές και μειώσεις και ότι η Επιτροπή θα πρέπει να αποφύγει την ιδιαίτερα αυστηρή εφαρμογή των εν λόγω αρχών, η οποία δεν θα ήταν σύμφωνη με το πνεύμα των παρεκκλίσεων που προβλέπει η συνθήκη.

(30) Για τον σκοπό αυτό, οι ιταλικές αρχές υπενθυμίζουν ότι η Επιτροπή δέχεται, στο πλαίσιο της κοινοτικής πειθαρχίας για τις κρατικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που βρίσκονται σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές ([9]), ότι οι κανόνες περί

([6]) Η επιτροπή αναφέρει το ακόλουθο επιπλέον κόστος:
α) διοικητικοδιαρθρωτικές επιβαρύνσεις, μεταξύ των οποίων το κόστος συντήρησης και προσαρμογής δομών των κτιρίων σε υψηλότερο επίπεδο, κόστος που σχετίζεται με την ανάγκη χρησιμοποίησης τοπικών αποθηκών που να βρίσκονται σε υψηλότερο επίπεδο λόγω της υγρασίας και της παλίρροιας, υψηλότερες τιμές αγοράς και μίσθωσης ακινήτων, υψηλότερες τιμές λόγω των περιορισμών που επιβάλλουν οι όροι διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του τοπίου και της ασφάλειας·
β) λειτουργικές επιβαρύνσεις μεταξύ των οποίων το κόστος μεταφοράς των αποθεμάτων και των εμπορευμάτων λόγω επανειλημμένων φορτώσεων και εκφορτώσεων, υψηλότερο κόστος αγαθών και υπηρεσιών λόγω σταθερής τουριστικής ζήτησης παρά την αύξηση των τιμών·
γ) υψηλότερο κόστος προσωπικού λόγω αποζημιώσεων που χορηγούνται στους εργαζόμενους που δέχονται να εργασθούν στη Βενετία·
δ) εμπορικά μειονεκτήματα λόγω της μείωσης και της προοδευτικής γήρανσης του πληθυσμού της Βενετίας και άρα δυσχερέστερη εξεύρεση πελατών και δυσχερέστερη διάθεση των προϊόντων·
ε) μειονεκτήματα λόγω φυσικών φαινομένων (άνοδος της στάθμης των υδάτων, ομίχλη και παλίρροια).

([7]) Οι ιταλικές αρχές αναφέρονται και στον «ουδέτερο» χαρακτήρα της παρέμβασης και επικαλούνται την περίπτωση των ενισχύσεων που παρέχει η Γαλλία στον κλωστοϋφαντουργικό τομέα, στην υποδηματοποιία και την βιομηχανία ενδυμάτων (ΕΕ C 357 της 26.11.1996, σ. 5).

([8]) Απόφαση της 23ης Μαρτίου 1985, υπόθεση 296/82. Βασίλειο των Κάτω Χωρών και Leuwarder κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 809.

([9]) ΕΕ C 146 της 14.5.1997, σ. 6.

περιφερειακών ενισχύσεων δε μπορούν να εφαρμοσθούν όταν πρόκειται για περιοχές περιορισμένης έκτασης. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ως εκ τούτου τον περιφερειακό σκοπό της εν λόγω πειθαρχίας, η οποία κατά την ιταλική κυβέρνηση, συνίσταται στην αποφυγή της μείωσης του πληθυσμού και της υποβάθμισης των αστικών περιφερειών λόγω της μετακίνησης των επιχειρήσεων εξαιτίας του επιπλέον κόστους που πρέπει να αντιμετωπίσουν εάν παραμείνουν στις εν λόγω περιοχές.

(31) Οι ίδιες αυτές απόψεις αποτελούν τη βάση της τροποποίησης της μεθόδου εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) ([10]) για τις ενισχύσεις περιφερειακού σκοπού για τις περιφέρειες της Βορείου Ευρώπης.

(32) Οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης, θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν στα συγκεκριμένα μέτρα για τους ακόλουθους λόγους:

α) οι απαλλαγές και μειώσεις συμβάλλουν στην μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της περιφέρειας της νησιωτικής Βενετίας·

β) υπάρχει κοινοτικό ενδιαφέρον για να τύχει η περιφέρεια της Βενετίας τέτοιων μέτρων, δεδομένου ότι υπάρχει μια άρρηκτη σχέση μεταξύ της διατήρησης της οικονομίας της Βενετίας και της διατήρησης της πόλης ως χώρου παγκοσμίου ενδιαφέροντος, όπως την έχει χαρακτηρίσει η Unesco·

γ) τα συγκεκριμένα μέτρα δεν έχουν επίδραση στις διακοινοτικές συναλλαγές διότι πρόκειται για μέτρα αντισταθμιστικά του επιπλέον κόστους που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στη Βενετία και λόγω του ότι η οικονομία της πόλης εξυπηρετεί την τοπική αγορά.

(33) Η ιδιομορφία ή μάλλον η μοναδικότητα της κατάστασης της Βενετίας θα πρέπει να επιτρέψει στην Επιτροπή να μην τηρήσει άκαμπτη στάση κατά την αξιολόγηση των συγκεκριμένων μέτρων. Ο νησιωτικός χαρακτήρας θα πρέπει να ενισχύσει την άποψη αυτή, σύμφωνα με τη δήλωση αριθ. 30 για τις νησιωτικές περιφέρειες που προσαρτάται στην τελική πράξη της συνθήκης του Άμστερνταμ.

Παρατηρήσεις της επιτροπής

(34) Η επιτροπή υποστηρίζει ότι σε περίπτωση που τα μέτρα αυτά θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 της συνθήκης, η Επιτροπή θα πρέπει να εφαρμόσει σε αυτά τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ), λαμβάνοντας υπόψη τον χαρακτήρα τους ως περιφερειακών ενισχύσεων, την ελάχιστη επίδραση επί των κοινοτικών συναλλαγών και τη συμβολή τους στη διατήρηση της ιστορικής και καλλιτεχνικής κληρονομιάς της Βενετίας.

(35) Η επιτροπή επισημαίνει ότι η δικαιούχος των απαλλαγών και μειώσεων περιφέρεια μπορεί να είναι εν μέρει επιλέξιμη για την παρέκκλιση που αναφέρεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

([10]) ΕΕ C 364 της 20.12.1994, σ. 8.

(36) Τα επιχειρήματα που έχουν ήδη αναφέρει οι ιταλικές αρχές επαναλαμβάνονται από την επιτροπή με στόχο την εφαρμογή από μέρους της Επιτροπής ελαστικότερων κριτηρίων κατά την αξιολόγηση των συγκεκριμένων απαλλαγών και μειώσεων εισφορών.

(37) Από αυτή την άποψη, η επιτροπή υπενθυμίζει τις ιδιαίτερες απαιτήσεις που αποτελούν τη βάση της κοινοτικής πειθαρχίας όσον αφορά τις μειονεκτούσες αστικές περιφέρειες. Μια παραιτέρω απόδειξη της εν λόγω ελαστικότητας εκ μέρους της Επιτροπής διαπιστώθηκε στην περίπτωση της βόρειας περιφέρειας της επαρχίας της Μαδρίτης, στην οποία αναγνωρίστηκε η εφαρμογή της παρέκκλισης που αναφερόταν στο πρώην άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), παρότι η περιφέρεια αυτή ήταν ενταγμένη στο επίπεδο NUTS III και δεν πληρούσε τους όρους επιλεξιμότητας.

(38) Εξάλλου, ανάλογα προβλήματα με εκείνα που αντιμετωπίζει η Βενετία θα έπρεπε να οδηγήσουν την Επιτροπή σε τροποποίηση των κανόνων που αφορούν την εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), στις απομακρυσμένες και με χαμηλό πληθυσμό περιφέρειες της Βόρειας Ευρώπης. Οι νήσοι θα έπρεπε να τυγχάνουν ευνοϊκής αντιμετώπισης όπως ορίζεται στην προαναφερθείσα δήλωση αριθ. 30.

(39) Οι συγκεκριμένες ενισχύσεις πληρούν εξάλλου το κριτήριο της αναλογικότητας δεδομένου ότι είναι το μόνο μέσο για τη μείωση της μαζικής μετακίνησης των επιχειρήσεων προς την ηπειρωτική χώρα.

(40) Οι χορηγούμενες ενισχύσεις δεν θίγουν τις συναλλαγές κατά τρόπο που να αντιτίθεται προς το κοινό συμφέρον: το μεγαλύτερο μέρος των δικαιούχων επιχειρήσεων χαρακτηρίζονται ως ΜΜΕ και έχουν ήδη τύχει ενισχύσεων για ποσά χαμηλότερα από το *ελάχιστο* όριο. Πρόκειται εξάλλου για επιχειρήσεις που ασκούν κατά κύριο λόγο τοπική δραστηριότητα. Οι επιχειρήσεις, λόγω των δυσχερειών που αντιμετωπίζουν από τον νησιωτικό χαρακτήρα της περιφέρειας, είναι ελάχιστα ανταγωνιστικές προς τον έξω χώρο, παρότι είναι δυνατόν να θίγονται από τον εξωτερικό ανταγωνισμό. Η παραγωγή προϊόντων προς εξαγωγή αφορά στη Βενετία παραδοσιακούς τομείς όπως εκείνος της υαλοβιοτεχνίας.

(41) Για όλους τους προαναφερθέντες λόγους, οι συγκεκριμένες ενισχύσεις θα πρέπει να θεωρηθούν ως συμβιβάσιμες δυνάμει της παρέκκλισης που αναφέρεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ). Η επιτροπή επικαλείται εξάλλου την εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) επισημαίνοντας ότι για να διατηρηθεί η Βενετία η οποία έχει χαρακτηρισθεί από την Unesco διατηρητέο μνημείο, θα πρέπει να υπάρξει παρέμβαση για την οικονομική αναζωογόνηση της πόλης και, κατά συνέπεια, των επιχειρήσεών της. Χωρίς τον οικονομικό και κοινωνικό της ιστό η πόλη όντως θα περιορισθεί σε μουσείο. Η επιτροπή, ζητεί ως εκ τούτου από την Επιτροπή να υποβάλει στο Συμβούλιο πρόταση με στόχο την έγκριση των συγκεκριμένων ενισχύσεων βάσει της παρέκκλισης που προβλέπει το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο ε), λαμβανομένης υπόψη της μοναδικότητας της κατάστασης και του επείγοντος χαρακτήρα της.

Παρατηρήσεις του δήμου Βενετίας

(42) Ο δήμος επαναλαμβάνει κατά μεγάλο μέρος τα ήδη εκτεθέντα επιχειρήματα για την αίτηση εφαρμογής των περιφερειακών παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης. Ο δήμος ζήτησε από την κυβέρνηση να περιληφθεί η Βενετία στις περιφέρειες που τυγχάνουν της παρέκκλισης η οποία αναφέρεται στο πρώην άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης. Χωρίς τις παρεμβάσεις αυτές, οι οποίες έχουν ως στόχο την αποκατάσταση της οικονομικής ισορροπίας των δικαιούχων επιχειρήσεων, το υπερβολικό κόστος και οι δυσχέρειες λειτουργίας στη λιμνοθάλασσα θα τις καταδίκαζαν σε παρακμή και εξαφάνιση. Χωρίς αυτή τη βοήθεια, η ελεύθερη λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς δεν θα μπορούσε να επιτύχει έναν από τους στόχους που προβλέπουν οι παρεκκλίσεις, και ιδιαίτερα εκείνον της περιφερειακής ανάπτυξης.

Γ. **Δημοτικοποιημένες επιχειρήσεις**

(43) Ο δήμος Βενετίας βεβαιώνει ότι ορισμένες δημοτικοποιημένες επιχειρήσεις έχουν τύχει απαλλαγών και μειώσεων εισφορών. Επισημαίνει ότι πρόκειται για επιχειρήσεις που είχαν αναλάβει δημόσια υπηρεσία κοινού συμφέροντος. Ωστόσο, τα συγκεκριμένα μέτρα θα μπορούσαν να ενταχθούν στην παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2, βάσει της νομολογίας του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ([11]).

(44) Οι ιταλικές αρχές δηλώνουν ότι συμμερίζονται πλήρως τις παρατηρήσεις που έχει διαβιβάσει ο δήμος Βενετίας σχετικά με την έναρξη εφαρμογής της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2, όσον αφορά τις απαλλαγές και μειώσεις κοινωνικών εισφορών υπέρ των δημοτικοποιημένων επιχειρήσεων της Βενετίας και της Chioggia.

Δ. **Κανόνας «περί ελαχίστου»**

(45) Οι ιταλικές αρχές και ο δήμος Βενετίας παρατηρούν ότι το μεγαλύτερο μέρος των συγκεκριμένων μέτρων έχει εφαρμοσθεί σε ΜΜΕ για ποσό κατά πολύ χαμηλότερο από το όριο που καθορίζει ο κανόνας *«περί ελαχίστου»* ([12]).

Ε. **Ενδεχόμενο εντολής ανάκτησης**

(46) Οι ιταλικές αρχές αναφέρουν σειρά αποφάσεων της Επιτροπής και αποφάσεων του Δικαστηρίου για να αποδείξουν τη διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την ανάκτηση της ενίσχυσης. Εξάλλου, αναφέρουν την απόφαση 95/455/ΕΚ στην οποία η Επιτροπή ορίζει στο σημείο 15 τη γενική αρχή σύμφωνα με την οποία η παραίτηση από την ανάκτηση αποτελεί αντιστάθμισμα της κατάργησης της ενίσχυσης σε πολύ ιδιαίτερες και σπάνιες περιπτώσεις που έχουν περιορισμένη επίδραση στον ανταγωνισμό.

(47) Οι ιταλικές αρχές ανέφεραν ως εκ τούτου τρεις αποφάσεις, στις οποίες η Επιτροπή, για ιδιαίτερους και ειδικότατους λόγους παραιτήθηκε από την ανάκτηση. Θεωρούν σχετικά ως ειδικούς λόγους για να μην τους ζητηθεί η ανάκτηση των ενισχύσεων:

α) τον νησιωτικό χαρακτήρα των περιφερειών όπου είναι εγκατεστημένες οι επιχειρήσεις·

β) τον τοπικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων που ασκούν·

γ) την απουσία παρέμβασης τρίτων ενδιαφερομένων στη διαδικασία·

δ) την κατάργηση του καθεστώτος από τις 30 Σεπτεμβρίου 1997.

IV

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

(48) Τα υπό εξέταση μέτρα εντάσσονται σε ένα καθεστώς ενισχύσεων δεδομένου ότι ορίστηκαν από νόμο που αφορά όλες τις επιχειρήσεις των συγκεκριμένων περιφερειών. Κατά συνέπεια, και σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου ([13]) δεν μπορούν να θεωρηθούν ειδικές περιπτώσεις όπως ισχυρίζεται η επιτροπή.

Περί της φύσης της ενίσχυσης βάσει των μέτρων που προβλέπει το καθεστώς

(49) Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα μέτρα του συγκεκριμένου καθεστώτος αποτελούν κρατικές ενισχύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Κυρίως, τα μέτρα αυτά συνεπάγονται για το INPS απώλεια εισφορών, πράγμα που συνεπάγεται χρησιμοποίηση δημοσίων πόρων. Κατά δεύτερο λόγο, τα μέτρα εφαρμόζονται κατ' επιλογή στις επιχειρήσεις της λιμνοθάλασσας, οι οποίες δεν υφίστανται κόστος που κατά κανόνα θα επιβάρυνε τον προϋπολογισμό τους. Οι επιχειρήσεις αυτές βρίσκονται, κατά συνέπεια, σε κατάσταση πλεονεκτικότερη σε σχέση με τις επιχειρήσεις του ανταγωνισμού οι οποίες αντιμετωπίζουν το σύνολο των εισφορών. Κατά τρίτο λόγο, ο ανταγωνισμός και οι συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών αλλοιώνονται, δεδομένου ότι οι μειώσεις των κοινωνικών εισφορών χορηγούνται σε όλες τις επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι επιχειρήσεις που έχουν συναλλαγές με τα εν λόγω κράτη. Ιδιαίτερα, από τα στοιχεία που διαβίβασαν οι ιταλικές αρχές προκύπτει ότι οι δικαιούχοι επιχειρήσεις λειτουργούν, εξάλλου, σε τομείς που διατηρούν σημαντικές συναλλαγές, όπως η βιοτεχνία και ο τομέας των υπηρεσιών.

([11]) Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1997, υπόθεση T 106/95, γαλλική ομοσπονδία ασφαλιστικών εταιρειών κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-229.

([12]) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις *«περί ελαχίστου»* (ΕΕ C 68 της 6.3.1996, σ. 9).

([13]) Απόφαση της 13ης Απριλίου 1994, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C 324/90 και C 342/90, Γερμανία και Pleuger Worthington κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-1173.

(50) Παρότι οι δικαιούχοι επιχειρήσεις είναι κατά κύριο λόγο ΜΜΕ και, ενδεχομένως, λιγότερο δραστήριες εκτός της εθνικής αγοράς, τα συγκεκριμένα μέτρα νοθεύουν τον ανταγωνισμό και επιδρούν στις διακοινοτικές συναλλαγές όχι μόνο εκ του γεγονότος ότι εξάγουν τμήμα της παραγωγής και προς άλλα κράτη μέλη αλλά και λόγω του ότι μειώνεται η δυνατότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη να εξαγάγουν τα προϊόντα τους ([14]).

(51) Όσον αφορά τα επιχειρήματα των ιταλικών αρχών και των ενδιαφερομένων μερών σε σχέση με τον αντισταθμιστικό χαρακτήρα των παρεμβάσεων για το επιπλέον κόστος που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στη λιμνοθάλασσα, η Επιτροπή υποστηρίζει τα ακόλουθα:

(52) Το γεγονός ότι μια παρέμβαση έχει αντισταθμιστικό χαρακτήρα, δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να αποτελεί ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) θεωρεί συμβιβάσιμες «τις ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες (…)». Προκύπτει ότι η έννοια της ενίσχυσης δεν εξαρτάται από τον αντισταθμιστικό ή μη χαρακτήρα της παρέμβασης. Ο χαρακτήρας αυτός μπορεί, αντίθετα, να ληφθεί υπόψη σε ορισμένες περιπτώσεις για την αξιολόγηση του συμβιβάσιμου ή μη της ενίσχυσης.

(53) Θα πρέπει εξάλλου να ληφθεί υπόψη ότι η συνθήκη δεν έχει ως στόχο τη διαφύλαξη μιας κατάστασης τέλειας θεωρητικής ισοτιμίας μεταξύ των επιχειρήσεων, δεδομένου ότι αυτές οι επιχειρήσεις λειτουργούν σε ένα πραγματικό πλαίσιο και όχι με μια τέλεια αγορά όπου οι συνθήκες τις οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν είναι πλήρως ισότιμες.

(54) Εξάλλου, το επιπλέον κόστος που βαρύνει τις επιχειρήσεις της Βενετίας δεν έχει υπολογισθεί σε σχέση με το μέσο κόστος των κοινοτικών επιχειρήσεων, αλλά σε σχέση με αυτό που οι επιχειρήσεις αυτές θα είχαν εξοικονομήσει μεταφερόμενες στην ηπειρωτική χώρα. Η σύγκριση ωστόσο δεν πραγματοποιήθηκε με μια «πρότυπη» κατάσταση, αλλά με μια ευνοϊκότερη για τις επιχειρήσεις αυτές κατάσταση.

(55) Εξάλλου, η αξιολόγηση της Επιτροπής σε μια απόφαση που ανέφερε η ιταλική κυβέρνηση περί του «ουδέτερου» χαρακτήρα ορισμένων ενισχύσεων στην κλωστοϋφαντουργία, στηρίζεται στην εξέταση του μέσου όρου του κόστους του τομέα αυτού χωρίς να αποκλείεται και ο ενισχυτικός χαρακτήρας των συγκεκριμένων παρεμβάσεων.

([14]) Απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1988, υπόθεση 102/87, SEB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4067.

(56) Η Επιτροπή επισημαίνει γενικότερα ότι το άρθρο 87 δεν διακρίνει τις παρεμβάσεις σύμφωνα με την αιτία ή το σκοπό τους, αλλά τις καθορίζει σε συνάρτηση με την επίδρασή τους στον ανταγωνισμό ([15]).

(57) Το επιχείρημα που χρησιμοποιούν οι ιταλικές αρχές ότι οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις έχουν ουδέτερο χαρακτήρα δεδομένου ότι οι δικαιούχες επιχειρήσεις δεν εξάγουν τα προϊόντα τους δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Όντως, οι συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών ζημιώνονται όταν μειώνονται οι δυνατότητες των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη να εξαγάγουν τα προϊόντα τους στην αγορά του συγκεκριμένου κράτους μέλους ([16]).

(58) Ο δήμος Βενετίας ζητεί από την Επιτροπή να αποδείξει την επίδραση της εφαρμογής των συγκεκριμένων μέτρων στις διακοινοτικές συναλλαγές. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το συγκεκριμένο καθεστώς μπορεί να θέσει σε πλεονεκτική θέση τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών ([17]). Επιπλέον, δεδομένου ότι πρόκειται για καθεστώς και όχι για μεμονωμένη περίπτωση, η διαπίστωση αφ' εαυτής δηλώνει την επίδραση στις συναλλαγές. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν υποχρεούνται να αποδείξει την πραγματική επίδραση στις διακοινοτικές συναλλαγές στην περίπτωση καθεστώτος το οποίο δεν έχει ανακοινωθεί, δεδομένου ότι αν το έπραττε θα ευνοούντο τα κράτη μέλη που καταβάλουν ενισχύσεις κατά παράβαση της υποχρέωσής τους να τις ανακοινώσουν εις βάρος εκείνων τα οποία ανακοινώνουν το σχέδιο ενισχύσεών τους ([18]).

(59) Όσον αφορά την υποτιθέμενη υπεροχή των κανόνων συνοχής της συνθήκης έναντι των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή τη θεωρεί αβάσιμη. Η αναφορά στην πρώτη περίπτωση του άρθρου 2 της συνθήκης (πρώην άρθρου Β) στη συνοχή ως στόχο της Ένωσης συνοδεύεται με την αναφορά, στην πέμπτη περίπτωση του ιδίου άρθρου, στο στόχο της πλήρους διατήρησης και ανάπτυξης του καλούμενου κοινοτικού «κεκτημένου». Εξάλλου, το εν λόγω άρθρο προβλέπει μεταξύ άλλων το καθήκον της προώθησης της αρμονικής ισόρροπης ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων όπου μπορούν να ενταχθούν οι κανόνες του ανταγωνισμού και της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Εάν ληφθούν υπόψη οι ενέργειες που προβλέπονται στο άρθρο 3 της συνθήκης για τους σκοπούς που αναφέρονται στο άρθρο 2, η πολιτική του ανταγωνισμού εντάσσεται στο

([15]) Απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, υπόθεση 173/74, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1974, σ. 709.

([16]) Απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1988, υπόθεση 102/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4067.

([17]) Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 1987, υπόθεση 248/84, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4013.

([18]) Απόφαση του Πρωτοδικείου, υπόθεση T-214/95, Het Vlaamse Gewest κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-0717.

στοιχείο ζ), η δε ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στο στοιχείο ι). Οι διατάξεις της συνθήκης δεν αποδίδουν ως εκ τούτου ανώτερο ιεραρχικά βαθμό στην πολιτική της συνοχής.

Τέλος, εάν λάβουμε υπόψη μας το παράγωγο δίκαιο, στο άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου ([19]), σχετικά με τα διαρθρωτικά ταμεία, προβλέπεται σαφώς ο συντονισμός μεταξύ των κανόνων συνοχής και εκείνων του ανταγωνισμού, πράγμα που αποκλείει για μια ακόμη φορά την υποτιθέμενη υπεροχή της πολιτικής περί συνοχής.

Σχετικά με το συμβιβάσιμο των μέτρων ενίσχυσης που προβλέπει το καθεστώς

(60) Η Επιτροπή, αφού καθορίσει τη φύση της κρατικής ενίσχυσης βάσει των συγκεκριμένων μέτρων, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, θα πρέπει να εξετάσει εάν αυτά μπορεί να κριθούν συμβιβάσιμα με την κοινή αγορά βάσει του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης.

(61) Όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται υπό μορφή απαλλαγής ή μείωσης κοινωνικών εισφορών για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, που αναφέρονται στο άρθρο 2 του διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994, η Επιτροπή κρίνει ότι οι κοινοτικές κατευθύνσεις σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση (εφεξής «κατευθύνσεις για την απασχόληση») ([20]) αντιμετωπίζουν ευνοϊκά, μεταξύ άλλων, τις ενισχύσεις που προορίζονται για την σαφή δημιουργία θέσεων απασχόλησης εφόσον χορηγούνται σε ΜΜΕ ή άλλες επιχειρήσεις για περιφέρειες επιλέξιμες για ενισχύσεις περιφερειακού σκοπού. Στους εν λόγω προανατολισμούς προσδιορίζεται ότι θα πρέπει να εξετασθεί με ιδιαίτερη προσοχή το κατά πόσον η ενίσχυση είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο στόχο. Βάσει των στοιχείων που ανακοίνωσε το INPS, η Επιτροπή δύναται να συναγάγει ότι το εν λόγω μέτρο προορίζεται για την σαφή δημιουργία θέσεων απασχόλησης κατά την έννοια των κατευθύνσεων απασχόλησης όπως εγκρίθηκε με την απόφαση 95/455/ΕΚ. Το ποσό ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης το οποίο ανέρχεται σε περίπου 300 ευρώ είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο στόχο, λαμβανομένου υπόψη του χαμηλού ύψους του ποσού σε σχέση με το συνολικό κόστος του προσλαμβανομένου ατόμου. Παρά ταύτα, εάν η Chioggia είναι επιλέξιμη για τις ενισχύσεις περιφερειακού σκοπού, βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) ([21]), αντίθετα η Βενετία, κατά την υπό εξέταση περίοδο, είναι μόνο εν μέρει επιλέξιμη για την εν λόγω παρέκκλιση. Στις περιφέρειες της Βενετίας που δεν είναι επιλέξιμες για ενισχύσεις περιφερειακού σκοπού σύμφωνα με τις κατευθύνσεις απασχόλησης, η ενίσχυση είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά μόνο εάν δεν περιορίζεται στις ΜΜΕ. Ως εκ τούτου, όπως ορίζεται στο σημείο 21 πρώτη περίπτωση των προσανατολισμών απασχόλησης, η ενίσχυση είναι συμβιβάσιμη με τη κοινή αγορά όταν χορηγείται σε ΜΜΕ. Η ενίσχυση που χορηγείται σε επιχειρήσεις που δεν υπάγονται σε αυτή την κατηγορία είναι συμβιβάσιμη εάν οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούν σε περιφέρεια επιλέξιμη για την παρέκκλιση που προβλέπει το άρθρο87 παράγραφος2 στοιχείο γ) της συνθήκης.

(62) Οι ΜΜΕ και οι μεγάλες επιχειρήσεις πέραν των κατηγοριών αυτών οι οποίες ασκούν δραστηριότητα σε περιφέρεια επιλέξιμη για την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) μπορούν να τύχουν της παρέκκλισης αυτής για ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις οι οποίες έχουν προσλάβει ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας.

(63) Λαμβανομένου υπόψη του σημείου 23 των εν λόγω κατευθύνσεων απασχόλησης, η ανάλυση αυτή ισχύει και για επιχειρήσεις που υπάγονται σε ευαίσθητους τομείς, δεδομένου ότι το συγκεκριμένο καθεστώς δεν περιορίζεται σε έναν ή περισσότερους ευαίσθητους τομείς, αλλά εφαρμόζεται αδιακρίτως σε όλους τους οικονομικούς τομείς.

(64) Οι απαλλαγές και μειώσεις εισφορών που προβλέπονται στο άθρο 1 του διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994, σε αντίθεση με εκείνες που προβλέπονται στο σημείο 61, αποτελούν μέτρα ενίσχυσης που προβλέπονται για τη διατήρηση της απασχόλησης για όλους τους εργαζομένους σε επιχειρήσεις που λειτουργούν στη λιμνοθάλασσα.

(65) Στο σημείο 22 των προσανατολισμών απασχόλησης προβλέπεται ότι οι ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχόλησης, που είναι συναφείς με ενισχύσεις λειτουργίας, δύνανται να εγκριθούν στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εάν προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα [άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης]·

β) εάν χορηγούνται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε περιφέρειες οι οποίες είναι επιλέξιμες για να τύχουν της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης·

γ) εφόσον προβλέπονται σε πλαίσιο αναδιάρθρωσης επιχείρησης που αντιμετωπίζει δυσχέρειες σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στους κοινούς προσανατολισμούς περί ενισχύσεων σε κράτος για την διάσωση ή την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων ([22]).

Δεδομένου ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπάρχουν στοιχεία αυτού του είδους, οι απαλλαγές και μειώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 1 του διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά βάσει των κοινοτικών προσανατολισμών απασχόλησης.

([19]) ΕΕ L 185 της 15.7.1988, σ. 9, που καταργήθηκε από 1ης Ιανουαρίου 2000 από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου (ΕΕ L 161 της 26.6.1999, σ. 1).

([20]) ΕΕ C 334 της 12.12.1995, σ. 4.

([21]) Βλέπε απόφαση της Επιτροπής που ανακοινώθηκε στην ιταλική κυβέρνηση με επιστολή της 30ής Ιουνίου 1997, η οποία αφορά μεταξύ άλλων τον πίνακα των περιφερειών που είναι επιλέξιμες για ενισχύσεις περιφερειακού σκοπού.

([22]) ΕΕ 368 της 23.12.1994, σ. 12.

(66) Όλα τα μέρη που έχουν υποβάλει τις παρατηρήσεις τους ζητούν, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης κατάστασης της Βενετίας, να μην εφαρμοσθεί ο κανόνας που προβλέπεται στο σημείο 65 ανωτέρω, η δε Επιτροπή να καθορίσει ειδική παρέκκλιση για τη Βενετία. Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, η παρέκκλιση θα πρέπει να βασίζεται σε περιφερειακές παρεκκλίσεις βάσει του πρώην άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) ή γ) της συνθήκης, ενώ οι δύο τρίτοι ενδιαφερόμενοι ζητούν, πέραν της εφαρμογής της εν λόγω παρέκκλισης την εφαρμογή της «πολιτιστικής» παρέκκλισης που προβλέπεται στο πρώην άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) ή της ειδικής παρέκκλισης που η Επιτροπή θα προτείνει στο Συμβούλιο βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο ε).

Περί περιφερειακών παρεκκλίσεων

(67) Όσον αφορά την περιφερειακή παρέκκλιση που προέβλεπε το πρώην άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης, δεν έχει παρασχεθεί καμία διευκρίνιση όσον αφορά την εφαρμογή των παρεκκλίσεων αυτών. Τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι ιταλικές αρχές και οι ενδιαφερόμενοι προς δικαιολόγηση της αίτησης περιφερειακής παρέκκλισης για τις συγκεκριμένες ενισχύσεις, βασίζονται στις ανάγκες αποτροπής της μείωσης του πληθυσμού της Βενετίας, της μείωσης των βιομηχανικών της δραστηριοτήτων και της μετατροπής της σε πόλη-μουσείο χωρίς ζωτικότητα και δυναμική ανάπτυξη.

(68) Η Επιτροπή παρατηρεί ωστόσο ότι μόνο τμήμα της περιφέρειας της Βενετίας περιλαμβάνεται στον πίνακα των ιταλικών περιφερειών που είναι επιλέξιμες για περιφερειακές παρεκκλίσεις. Υπενθυμίζει εξάλλου ότι με την ευκαιρία της σύνταξης του διαγράμματος των ενισχύσεων περιφερειακού σκοπού, που καταρτίστηκε για την Ιταλία βάσει των προτάσεων των ιταλικών αρχών, η Βενετία δεν προτάθηκε εξ ολοκλήρου ως περιφέρεια στην οποία θα εφαρμόζετο η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης.

(69) Τα κριτήρια επιλεξιμότητας μιας περιφέρειας για τις περιφερειακές παρεκκλίσεις, το είδος ενισχύσεων που μπορούν να χορηγηθούν και η ένταση των ενισχύσεων καθορίστηκαν από την Επιτροπή στην προαναφερθείσα ανακοίνωση σχετικά με τη μέθοδο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης [23] για τις περιφερειακές ενισχύσεις. Μόνο οι ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με την εφαρμογή της μεθόδου αυτής μπορούν να θεωρηθούν ως «περιφερειακές». Για την εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), η Επιτροπή στηρίζει τις αποφάσεις της σε μια μέθοδο που επιτρέπει την αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης της περιφέρειας τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό πλαίσιο. Τούτο της επιτρέπει, προς συμφέρον της Κοινότητας, να εξακριβώνει εάν υπάρχει ουσιαστική περιφερειακή ανισότητα και σε τέτοια περίπτωση, να επιτρέπει στο εκάστοτε κράτος μέλος, ανεξάρτητα από το επίπεδο οικονομικής του ανάπτυξης, να εφαρμόζει μια εθνική περιφερειακή πολιτική.

(70) Εξάλλου, η Επιτροπή προβλέπει ότι μια ενίσχυση περιφερειακού σκοπού έχει ως στόχο είτε την παραγωγική επένδυση είτε τη δημιουργία απασχόλησης από την εν λόγω επένδυση. Τα συγκεκριμένα μέτρα που προορίζονται για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης δε μπορούν να θεωρηθούν ως μέτρα περιθωριακού σκοπού, δεδομένου ότι δεν έχουν σχέση με οποιουδήποτε τύπου επένδυση.

(71) Όσον αφορά τα προβαλλόμενα επιχειρήματα για να αποδειχθεί ότι η Επιτροπή, σε ορισμένες περιπτώσεις, έχει χρησιμοποιήσει την περιφερειακή παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης για να εφαρμόσει κανόνες που αποτελούν εξαίρεση σε εκείνους που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση που προβλέπεται στην αιτιολογική σκέψη 69, όπως στην περίπτωση της βόρειας περιφέρειας της επαρχίας της Μαδρίτης, η Επιτροπή προσδιορίζει τα ακόλουθα.

(72) Δεν θα ήταν ορθό να ορισθούν ως «περιφερειακές» οι κρατικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές [24]. Οι κανόνες που εισάγονται υπό αυτό το πνεύμα αναφέρονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και αφορούν την αξιολόγηση του συμβιβάσιμου των ενισχύσεων που τα κράτη μέλη χορηγούν σε περιοχές των πόλεων που «χαρακτηρίζονται από σημαντικά χαμηλότερους κοινωνικοοικονομικούς δείκτες από τον μέσο όρο της πόλης στην οποία ανήκουν». Οι κανόνες αυτοί δε μπορούν να θεωρηθούν ως εξαίρεση σε σχέση με εκείνους που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 69. Δεν εφαρμόζονται ωστόσο στη συγκεκριμένη περίπτωση δεδομένου ότι δεν υπάρχουν ούτε οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας των περιφερειών ούτε των δικαιούχων επιχειρήσεων ούτε τέλος οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας των τομέων δραστηριότητας [25].

(73) Η τροποποίηση της μεθόδου για την εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, στις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού σκοπού [26], αποφασίστηκε επ' ευκαιρία της διεύρυνσης της Κοινότητας προς τη Σουηδία και Φινλανδία. Η Επιτροπή εισήγαγε την τροποποίηση αυτή για να αναπροσαρμόσει τους κοινοτικούς κανόνες στα χαρακτηριστικά ορισμένων τμημάτων της επικράτειας των βορείων χωρών (κατάσταση στον απομακρυσμένο Βορρά ορισμένων περιφερειών, σκληρές κλιματικές συνθήκες, ιδιαίτερα μεγάλες εσωτερικές αποστάσεις) όπως προσδιορίζεται στο σημείο 4 του εν λόγω εγγράφου. Η προσπάθεια της Επιτροπής έγκειτο στο να βρει ένα κριτήριο επιλεξιμότητας στο οποίο να τηρούνται δύο προϋποθέσεις: να εξακολουθεί να είναι γενικής εφαρμογής, δηλαδή δυνάμει εφαρμόσιμο σε όλες τις χώρες και να μην διαταράσσει την κοινοτική οργάνωση, και ιδίως το ισχύον σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων.

(74) Η Επιτροπή δεν προτίθεται να τροποποιήσει τη μέθοδο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης για να την προσαρμόσει στην υπό εξέταση περίπτωση. Η κατάσταση στη Βενετία δεν παρουσιάζει νέα στοιχεία και κατ' ουσίαν οι προτεινόμενες ενισχύσεις μπορούν

[23] Βλέπε υποσημείωση 4.

[24] Βλέπε υποσημείωση 9.

[25] Οι όροι εφαρμογής του πλαισίου αυτού προβλέπουν, μεταξύ άλλων, ότι η υποβαθμισμένη περιοχή της πόλης πρέπει να έχει πληθυσμό από 10 000 μέχρι 30 000 κατοίκους και να ανήκει σε πόλη τουλάχιστον 100 000 κατοίκων. Παρότι ο δήμος Βενετίας το 1997, αριθμούσε 293 727 κατοίκους, το ιστορικό κέντρο της πόλης αριθμούσε μόνο 68 600, οι δε νήσοι 45 382. Ως εκ τούτου, ο πληθυσμός αυτός δεν επιτρέπει την εφαρμογή του προαναφερθέντος πλαισίου στη συγκεκριμένη περιοχή. Όσον αφορά τις δικαιούχους επιχειρήσεις, το πλαίσιο αναφέρεται μόνο σε μικρές επιχειρήσεις σύμφωνα με τον κοινοτικό ορισμό. Εξάλλου, ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει συνημμένο έναν πίνακα των σχετικών τομέων.

[26] Βλέπε υποσημείωση 10.

να διαταράξουν το ισχύον σύστημα ενισχύσεων δεδομένου ότι πρόκειται για ενισχύσεις λειτουργίας που χορηγούνται σε μια περιφέρεια χωρίς οξέα προβλήματα οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Οι δείκτες της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης στις ζώνες αυτές κατά τα υπό εξέταση έτη παρουσιάζουν κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ ίσο με 122,3 % και ποσοστό ανεργίας 70,8 % σε σχέση με τον κοινοτικό μέσο όρο. Από τα στοιχεία αυτά δεν προκύπτει ένα ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ζωής ή υψηλός δείκτης υποαπασχόλησης.

(75) Η Επιτροπή έχει ήδη αποφανθεί σχετικά με τις απαλλαγές και μειώσεις των εισφορών που αναφέρονται στο άρθρο 1 του διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994, στην απόφασή της 95/455/ΕΚ, όπου τις χαρακτηρίζει ως ενισχύσεις λειτουργίας και τις θεωρεί συμβιβάσιμες προς το κοινοτικό δίκαιο δεδομένου ότι πρόκειται για έκτακτες και προοδευτικά μειούμενες ενισχύσεις που χορηγούνται σε μια περιφέρεια στην οποία εφαρμόζεται η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοχείο α) της συνθήκης. Η περιοχή της λιμνοθάλασσας της Βενετίας ωστόσο δεν είναι επιλέξιμη για να τύχει της παρέκκλισης που προβλέπεται στον εν λόγω κανόνα.

(76) Όσον αφορά το γεγονός ότι οι ίδιες αυτές ενισχύσεις έχουν ήδη θεωρηθεί συμβιβάσιμες σε δύο περιφέρειες της Νοτίου Ιταλίας όπου εφαρμόζεται η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) ([27]) η Επιτροπή, στην απόφασή της 95/455/ΕΚ, εξηγεί ότι η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των συνοδευτικών μέτρων έκτακτου χαρακτήρα υπέρ επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε περιφέρειες οι οποίες παύουν να είναι επιλέξιμες για την παρέκκλιση που προβλέπει το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης. Τα συνοδευτικά αυτά μέτρα συνίστανται μεταξύ άλλων, σε ορισμένες ενισχύσεις λειτουργίας. Είναι προφανές ότι η Βενετία και η Chioggia δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν κατά τον ίδιο τρόπο δεδομένου ότι ουδέποτε ήταν επιλέξιμες για την εν λόγω παρέκκλιση και λόγω του ότι επί του παρόντος είναι μόνο εν μέρει επιλέξιμες για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

(77) Όσον αφορά την κατ' εξαίρεση εφαρμογή των παρεκκλίσεων της βόρειας περιφέρειας της επαρχίας της Μαδρίτης, διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή, στην απόφασή της 93/353/ΕΟΚ ([28]), καθόρισε ότι η περιφέρεια αυτή δεν ήταν επιλέξιμη για ενισχύσεις περιφερειακού σκοπού. Κατά συνέπεια, κατέστη δυνατή η εφαρμογή του ισπανικού εθνικού καθεστώτος περιφερειακών ενισχύσεων μόνο στην εν λόγω ζώνη υπέρ των ΜΜΕ, και ιδίως των ΜΜΕ με έδρα σε περιφέρειες επιλέξιμες για τα διαρθρωτικά ταμεία, περιοριζόμενης της εφαρμογής αυτής μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1993. Η ένταση των ενισχύσεων για επενδύσεις μειώθηκε εν μέρει και περιορίστηκε στο 10 % για τις μεσαίες επιχειρήσεις, στο 20 % για τις μικρές και σε 40 % για τις ιδιαίτερα μικρές επιχειρήσεις. Σε αυτή την περίπτωση η Επιτροπή στηρίχθηκε στον κανόνα γενικής εφαρμογής που προβλέπεται στο σημείο 4.1 τελευταία παράγραφος της κοινοτικής πειθαρχίας όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ([29]).

(78) Τέλος, όσον αφορά τον στόχο περιφερειακής ανάπτυξης των εν λόγω ενισχύσεων, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, δεδομένων των χαρακτηριστικών τους, οι ενισχύσεις αυτές δεν έχουν σχέση με τις διαρθρωτικές δυσχέρειες τις οποίες θα πρέπει να εξισορροπήσουν. Ουσιαστικά δεν υπάρχει καμία σχέση μεταξύ των απαλλαγών και μειώσεων εισφορών που παρέχονται για κάθε απασχολούμενο άτομο και το κόστος μεταφοράς, αγοράς, μίσθωσης και συντήρησης των κτιρίων και των διοικητικών δαπανών που επιβάλλονται από νομικές, αρχιτεκτονικές, περιβαλλοντικές ή άλλες δημόσιες δεσμεύσεις ([30]).

Περί της παρέκκλισης για πολιτιστικούς λόγους

(79) Όσον αφορά τον πολιτιστικό σκοπό των ενισχύσεων που χορηγούνται στη λιμνοθάλασσα υπό μορφή απαλλαγών ή μειώσεων εισφορών, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η ιταλική κυβέρνηση δεν επικαλέστηκε ποτέ την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης, αλλά αντίθετα επανειλημμένα προασπιζόταν τον περιφερειακό χαρακτήρα των συγκεκριμένων μέτρων και διεκδικούσε την εφαρμογή της αντίστοιχης παρέκκλισης.

(80) Το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης έχει δύο πτυχές, δεδομένου ότι η παρέκκλιση μπορεί να εφαρμοσθεί σε ενισχύσεις που έχουν ως στόχο την προώθηση του πολιτισμού ή την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

(81) Όσον αφορά τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, η ιταλική κυβέρνηση και η επιτροπή ανέφεραν, στον πίνακα του επιπλέον κόστους που βαρύνει τις επιχειρήσεις της Βενετίας, το επιπλέον κόστος που προκύπτει από την τήρηση των αρχιτεκτονικών και περιβαλλοντικών όρων. Το κόστος αυτό ωστόσο δε βαρύνει όλες τις επιχειρήσεις. Προκύπτει ότι ενώ η απαλλαγή ή η μείωση εισφορών χορηγείται σε όλες τις επιχειρήσεις, μόνο ορισμένες από αυτές υφίστανται κόστος που έχει σχέση με την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Επιτροπή παρατηρεί εξάλλου ότι ακόμα και αν περιορίσει την παρέκκλιση στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε κτίριο με αρχιτεκτονικούς περιορισμούς και, κατά συνέπεια, υφίστανται το επιπλέον αυτό κόστος, δεν υπάρχει αναλογική σχέση μεταξύ του πλεονεκτήματος που προκύπτει από την ενίσχυση και του εν λόγω κόστους. Όντως, η ενίσχυση μπορεί να είναι ανεπαρκής για να επιτευχθούν οι στόχοι της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς εάν τα άτομα τα οποία απασχολούνται στην επιχείρηση είναι ολιγάριθμα σε σχέση με την προς διατήρηση καλλιτεχνική κληρονομιά ή να είναι υπερβολική εάν προορίζεται για μια επιχείρηση με πολυάριθμο προσωπικό, αλλά με περιορισμένο κόστος όσον αφορά τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Κατά

([27]) Παρότι ότι έχουν γίνει δεκτές για τις παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων για τον στόχο 1, οι δύο περιφέρειες (Abruzzo και Molise) δεν ήταν πλέον επιλέξιμες για την παρέκκλιση που προβλέπει το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α), δεδομένου ότι παρουσίαζαν κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ποσοστό του κοινοτικού μέσου όρου κατά πολύ υψηλότερο από το όριο επιλεξιμότητας για την παρέκκλιση που προέβλεπε το πρώην άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) το οποίο καθοριζόταν σε 75 % (Abruzzo: 89,85 % και Molise: 78,97 %)

([28]) ΕΕ L 145 της 17.6.1993, σ. 25.

([29]) ΕΕ C 213 της 19.8.1992, σ. 2.

([30]) Εξάλλου οι δαπάνες αυτές δεν συνδέονται αφ' εαυτόν με τον νησιωτικό χαρακτήρα της λιμνοθάλασσας και ως εκ τούτου δεν αντιπροσωπεύουν διαρθρωτικά μειονεκτήματα των νήσων τα οποία θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη σε μια πειθαρχία, ενδεχομένως στηριζόμενη στη νέα διατύπωση της δήλωσης αριθ. 30 που εισήχθη στη συνθήκη του Άμστερνταμ.

συνέπεια, η παρέκκλιση δεν μπορεί να χορηγηθεί όταν πρόκειται για ενίσχυση οι λεπτομέρειες εφαρμογής της οποίας δεν παρέχουν εγγύηση όσον αφορά την τήρηση αναλογικής σχέσης της επικαλούμενης παρέκκλισης προς τον αντίστοιχο στόχο.

(82) Όσον αφορά την πολιτιστική πτυχή, η Επιτροπή κρίνει ότι δεν θα πρέπει να αναφερθεί στη γενική έννοια του όρου και ότι δεν μπορεί να του δώσει ευρεία ερμηνεία. Το επιχείρημα που επικαλείται η επιτροπή, σύμφωνα με το οποίο η προώθηση των οικονομικών δραστηριοτήτων που αποτελούν τον ζωτικό ιστό της Βενετίας, συμβάλλει στην προστασία της πόλης, η οποία έχει χαρακτηρισθεί από την Unesco ως κληρονομιά της ανθρωπότητας, είναι πολύ γενικό και ασαφές σε σχέση με τους πολιτιστικούς στόχους που προβλέπει η υπό εξέταση παρέκκλιση.

Περί της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο ε) της συνθήκης

(83) Η επιτροπή στα συμπεράσματά της, με σκοπό τη θετική αξιολόγηση του συμβιβάσιμου της ενίσχυσης με την κοινή αγορά, ζητεί να εφαρμοσθεί η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο ε) όπου ορίζεται: «… άλλες κατηγορίες ενισχύσεων, που καθορίζονται από το Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, προτάσει της Επιτροπής».

(84) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, βάσει των ήδη καθορισθεισών κατηγοριών στις παρεκκλίσεις που προβλέπει το άρθρο 87 παράγραφος 3, μπόρεσε να καθορίσει τους κοινοτικούς προσανατολισμούς σχετικά με την απασχόληση οι οποίοι αποτελούν ένα ικανοποιητικό πλαίσιο πειθαρχίας γι' αυτήν την κατηγορία ενισχύσεων. Εξάλλου, ο καθορισμός μιας νέας κατηγορίας ενισχύσεων από μέρους του Συμβουλίου δεν θα καθιστούσε αυτόματα συμβιβάσιμες προς την κοινή αγορά τις ενισχύσεις που θα περιελάμβανε η κατηγορία αυτή, αλλά θα απαιτείτο εν πάση περιπτώσει απόφαση της Επιτροπής όσον αφορά την αξιολόγηση του συμβιβάσιμου μιας συγκεκριμένης ενίσχυσης και ενδεχομένως τον καθορισμό ενός πλαισίου πειθαρχίας μέσω της έγκρισης κατευθύνσεων. Εξάλλου, η Επιτροπή δε θα μπορούσε να αγνοήσει σχετικούς κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σήμερα για την αξιολόγηση μιας ενίσχυσης που έχει παράνομα χορηγηθεί.

Περί δημοτικοποιημένων επιχειρήσεων

(85) Η κοινότητα της Βενετίας στις παρατηρήσεις της, ως ενδιαφερόμενο μέρος, επισημαίνει το γεγονός ότι στις δημοτικοποιημένες επιχειρήσεις που δικαιούνται απαλλαγών και μειώσεων εισφορών έχει ανατεθεί, από μέρους των δημοσίων αρχών, υπηρεσία κοινού συμφέροντος, και ότι η λαμβανόμενη ενίσχυση είναι αναγκαία για την εκπλήρωση της «ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί».

(86) Ως εκ τούτου, το άρθρο 87 της συνθήκης δεν έχει εφαρμογή δυνάμει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 2. Ο δήμος Βενετίας παρατηρεί εξάλλου ότι ορισμένες από τις εν λόγω επιχειρήσεις λειτουργούν σε τομείς που δεν έχουν απελευθερωθεί και στους οποίους ισχύει μονοπωλιακό καθεστώς και επομένως οι χορηγηθείσες απαλλαγές και μειώσεις εισφορών δεν νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Τις ίδιες παρατηρήσεις κάνουν και οι ιταλικές αρχές στην απάντησή τους στην απαίτηση που προέβαλε η Επιτροπή με την απόφασή της τής 23 Ιουνίου 1999.

(87) Οι ιταλικές αρχές αναφέρουν, αφενός, ότι οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούν με μονοπωλιακό καθεστώς και από την άλλη, ισχυρίζονται ότι μπορούν να τύχουν της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης. Σχετικά με το θέμα έχουν υποβάλει πίνακα έξι δημοτικοποιημένων επιχειρήσεων οι οποίες έχουν αναλάβει την παροχή υπηρεσιών κοινού συμφέροντος. Οι επιχειρήσεις αυτές παρέχουν υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών μεταφορών (ACTV), υπηρεσίες ρυμούλκησης του λιμένα της Βενετίας (Panfido SpA), υπηρεσίες ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτων (ASPIV), υπηρεσίες καθαριότητας των σχολείων, συντήρησης των δημοσίων κήπων και άλλες δραστηριότητες κοινωνικού χαρακτήρα (AMAV), υπηρεσίες παιγνίων τις οποίες διαχειρίζεται το καζίνο της Βενετίας και τέλος υπηρεσίες συντήρησης της Βενετίας και της λιμνοθάλασσας (Consorzio Venezia Nuova).

(88) Για ορισμένες από τις υπηρεσίες αυτές οι ιταλικές αρχές έχουν παράσχει λογιστικά στοιχεία με σκοπό να αποδείξουν ότι οι απαλλαγές και μειώσεις των σχετικών εισφορών έχουν αποκλειστικό στόχο την αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους που προκύπτει από την εκτέλεση της αποστολής τους ως παρέχουσες δημόσια υπηρεσία.

(89) Η Επιτροπή ανέλυσε μεμονωμένα κάθε μια από τις επιχειρήσεις αυτές.

(90) Η επιχείρηση που διαχειρίζεται τις τακτικές αστικές μεταφορές (ACTV), όπου περιλαμβάνεται και η δραστηριότητα της θαλάσσιας μεταφοράς εντός της λιμνοθάλασσας που εξομοιώνεται με τακτικές αστικές μεταφορές λόγω της ιδιαίτερης κατάστασης που επικρατεί στη Βενετία, κατά την συγκεκριμένη χρονική περίοδο, άσκησε δραστηριότητα υπό νόμιμο μονοπωλιακό καθεστώς, σε έναν τομέα που δεν είχε απελευθερωθεί. Η έλλειψη απελευθέρωσης του τομέα δεν αποτελεί πάντα επαρκή προϋπόθεση που να αποκλείει την επίδρασή του στις συναλλαγές. Ωστόσο, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένου ότι πρόκειται για μια υπηρεσία που ασκείται σε τοπικό επίπεδο και χωρίς δυνατότητα ενδεχόμενου ανταγωνισμού, δεδομένου του αποκλειστικού δικαιώματος που παρέχεται στη συγκεκριμένη επιχείρηση, λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η ανάθεση της άσκησης της δραστηριότητας αυτής στην ACTV προϋποθέτει ότι η εταιρεία μπορεί να ασκήσει μόνο αυτές τις δραστηριότητες, και ως εκ τούτου δεν επηρεάζει τις συναλλαγές. Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση οι απαλλαγές και μειώσεις εισφορών υπέρ της ACTV δεν συνιστούν ενισχύσεις δεδομένου ότι δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, αφού δεν υπάρχει επίδραση στις διακοινοτικές συναλλαγές. Υπό αυτές τις συνθήκες δεν θα πρέπει να εξετασθεί το κατά πόσον είναι δυνατή η εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2.

(91) Όσον αφορά την επιχείρηση που διαχειρίζεται τις υπηρεσίες ρυμούλκησης του λιμένα της Βενετίας (Panfido SpA), προκύπτει ότι η δραστηριότητά της ασκείται σε τοπικό επίπεδο σε έναν τομέα που δεν έχει απελευθερωθεί. Λαμβανομένου υπόψη του αποκλειστικού δικαιώματος που έχει

παρασχεθεί στη συγκεκριμένη επιχείρηση και του γεγονότος ότι η ανάθεση της άσκησης της δραστηριότητας στην εταιρεία Panfido προβλέπει ότι η εταιρεία μπορεί να ασκεί μόνο τις προαναφερθείσες δραστηριότητες, δεν υπάρχει επίδραση στις συναλλαγές. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση οι απαλλαγές και μειώσεις εισφορών υπέρ της Panfido δεν συνιστούν ενισχύσεις, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης λόγω της έλλειψης επίδρασης στις διακοινοτικές συναλλαγές.

(92) Όσον αφορά την επιχείρηση που έχει αναλάβει υπηρεσίες ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτων (ASPIV), υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπει το άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται όντως για διαχείριση υπηρεσιών γενικού κοινού συμφέροντος η οποία έχει ανατεθεί επίσημα και μη κερδοσκοπικά από τη δημόσια αρχή σε δημόσια επιχείρηση. Οι ιταλικές αρχές έχουν αποδείξει ότι τα υπό εξέταση μέτρα απαλλαγής ή μείωσης των κοινωνικών εισφορών προορίζονται αποκλειστικά για την αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους που προκύπτει από την άσκηση συγκεκριμένου λειτουργήματος δημοσίου συμφέροντος που έχει ανατεθεί στην επιχείρηση. Κατά συνέπεια, οι ενισχύσεις που χορηγούνται στη εταιρεία ASPIV συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

(93) Όσον αφορά τις δραστηριότητες της επιχείρησης που παρέχει δημόσιες υπηρεσίες μεταξύ των οποίων η υπηρεσία καθαριότητας των σχολείων, συντήρησης των δημοσίων κήπων και άλλες υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα (AMAV), προκύπτει ότι η παροχή τους έχει αντικειμενικά τοπικό χαρακτήρα και, κατά συνέπεια, δεν επηρεάζει τις διακοινοτικές συναλλαγές. Ως εκ τούτου, οι σχετικές απαλλαγές και μειώσεις δεν αποτελούν ενισχύσεις, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

(94) Όσον αφορά τη δραστηριότητα του καζίνου της Βενετίας, η Επιτροπή κρίνει ότι πρόκειται για εμπορική δραστηριότητα η οποία υπόκειται στην ελεύθερη λειτουργία του ανταγωνισμού και, κατά συνέπεια εμπίπτει, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 της συνθήκης. Όσον αφορά την εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπει το πρώην άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η δραστηριότητα του καζίνου δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως υπηρεσία κοινού γενικού συμφέροντος δεδομένου ότι οι δημόσιες αρχές δεν έχουν υποβάλει υποχρεώσεις παροχής δημοσίου κοινού συμφέροντος για τη δραστηριότητα αυτή.

(95) Ως εκ τούτου, στη συγκεκριμένη επιχείρηση εφαρμόζεται η γενική ανάλυση που πραγματοποιείται στις αιτιολογικές σκέψεις 61 και 65 ανωτέρω.

(96) Τέλος, όσον αφορά το Consorzio Venezia Nuova που ασχολείται με τη συντήρηση της Βενετίας και της λιμνοθάλασσας, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η εταιρεία αυτή δημιουργήθηκε ακριβώς για τη διατήρηση της ιστορικής, καλλιτεχνικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς της Βενετίας, ο δε προβλεπόμενος από το καταστατικό της στόχος είναι η πραγματοποίηση, μέσω ανάθεσης, παρεμβάσεων του κράτους στον τομέα αυτό. Η Επιτροπή κρίνει ότι οι ενισχύσεις που παρέχονται στον όμιλο αυτό πρέπει να θεωρηθούν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά δυνάμει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης. Όντως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο θεσμικός ρόλος του ομίλου είναι η διαφύλαξη και η συντήρηση της κληρονομιάς της Βενετίας, οι δε ενισχύσεις που χορηγούνται υπό μορφή απαλλαγών ή μειώσεων εισφορών στη λιμνοθάλασσα έχουν, κατά συνέπεια, πολιτιστικό στόχο.

Περί εφαρμογής άλλων παρεκκλίσεων

(97) Οι σχετικές ενισχύσεις δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κάποιας άλλης από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 και 3 της συνθήκης. Οι ενισχύσεις δεν αφορούν σημαντικό σχέδιο κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφερόντος ούτε έχουν ως στόχο τη ρύθμιση σοβαρής διατάραξης της οικονομίας κράτους μέλους. Ως εκ τούτου, η παρέκκλιση που αναφέρεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) δεν εφαρμόζεται.

(98) Όσον αφορά την παράγραφο 2 του άρθρο 87, στις συγκεκριμένες ενισχύσεις δεν τηρούνται οι όροι που προβλέπονται στο στοιχείο α) όσον αφορά τις ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα που χορηγούνται στους μεμονωμένους καταναλωτές ούτε βέβαια και εκείνους που προβλέπονται στο στοιχείο γ).

(99) Δεν εφαρμόζεται ούτε η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν να ληφθεί υπόψη το φαινόμενο της παλίρροιας ως θεομηνία ή ως έκτακτο γεγονός.

Περί της ανάκτησης μη συμβιβάσιμων ενισχύσεων

(100) Το Δικαστήριο αναγνώρισε στην Επιτροπή τη δυνατότητα ανάκτησης ενίσχυσης ασύμβατης ή παράνομης ([31]).

(101) Η ανάκτηση ενίσχυσης παράνομης και ασυμβίβαστης με την κοινή αγορά αποτελεί υποχρέωση που επιβάλλεται στην Επιτροπή από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999.

(102) Στο μέτρο που βάσει της απόφασης καθορίζεται ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε παράνομα και δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου ([32]), η επιστροφή αποτελεί τη λογική συνέπεια για την αποκατάσταση της προηγούμενης οικονομικής κατάστασης.

(103) Οι παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών προς στήριξη της αίτησής τους για τη μη πραγματοποίηση της ανάκτησης των ενισχύσεων αν θεωρηθούν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, δεν επαρκούν για να αποκλείσουν τις συνέπειες που συνεπάγεται η εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, οι οποίες προκύπτουν από τον παράνομο και ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά χαρακτήρα των συγκεκριμένων ενισχύσεων, και τούτο για τους ακόλουθους λόγους:

([31]) Απόφαση της 12ης Ιουλίου 1973, υπόθεση 70/72, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1973, σ. 813.

([32]) Απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, υπόθεση C 142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959.

α) ο νησιωτικός χαρακτήρας αφ' εαυτού δεν αποτελεί στοιχείο δομικής αδυναμίας μιας περιφέρειας·

β) δεν αποδεικνύεται ότι οι επιχειρήσεις της Βενετίας ασκούν τοπική δραστηριότητα·

γ) το γεγονός ότι δεν έχει παρέμβει κανένας ενδιαφερόμενος δεν αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο για να μην υπάρξει μέριμνα αποκατάστασης του προηγούμενου οικονομικού καθεστώτος·

δ) η λήξη ισχύος του καθεστώτος από τις 30 Νοεμβρίου 1997 και μετά, αποτελεί κάποια εγγύηση για την αποκατάσταση των κανόνων του ανταγωνισμού, αλλά δεν αποκλείει το ενδεχόμενο ότι μέχρι την ημερομηνία αυτή ορισμένες επιχειρήσεις είχαν τύχει πλεονεκτημάτων τα οποία πρέπει να εξαλειφθούν.

V

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

(104) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Ιταλία χορήγησε τις απαλλαγές και μειώσεις εισφορών που προβλέπονται στο άρθρο 27 του νόμου αριθ. 30/1997, καθώς και στο άρθρο 5α του νόμου αριθ. 206/1996, που αναφέρεται στο διάταγμα της 5ης Αυγούστου 1994, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης.

(105) Βάσει της ανάλυσης που αναπτύσσεται στο σημείο IV της παρούσας απόφασης, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η ενίσχυση που χορηγήθηκε ως πλήρης απαλλαγή εισφορών για τη δημιουργία «καθαρών» θέσεων απασχόλησης σε ΜΜΕ συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Όταν πρόκειται για επιχειρήσεις που δεν εμπίπτουν στον ορισμό των ΜΜΕ, η απαλλαγή είναι συμβιβάσιμη υπό την προϋπόθεση ότι οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούν σε ζώνη η οποία μπορεί να τύχει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης. Η ενίσχυση είναι επίσης συμβιβάσιμη όταν χορηγείται σε οιουδήποτε είδους επιχείρηση η οποία προσλαμβάνει προσωπικό από κατηγορίες εργαζομένων οι οποίες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσχέρειες ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας.

(106) Ο ενισχύσεις που χορηγούνται στις μεγάλες επιχειρήσεις εκτός της περιφέρειας όπου εφαρμόζεται η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 2 του διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994 καθώς και οι ενισχύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 1 του ιδίου διατάγματος, δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

(107) Για τους λόγους που εκτίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 90, 91 και 93 ανωτέρω, τα μέτρα που προβλέπονται υπέρ των δημοτικοποιημένων επιχειρήσεων ACTV, Panfido SpA και AMAV δεν θεωρούνται ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

(108) Για τους λόγους που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 92 ανωτέρω, οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπέρ της δημοτικοποιημένης επιχείρησης ASPIV συμβιβάζονται με την κοινή αγορά δεδομένου ότι βασίζονται στην παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 85 παράγραφος 2 της συνθήκης.

(109) Για τους λόγους που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 95 ανωτέρω, οι ενισχύσεις που χορηγούνται στο Consorzio Venezia Nuova συμβιβάζονται με την κοινή αγορά δεδομένου ότι βασίζονται στην παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης.

(110) Τα μέτρα όπου τηρείται ο κανόνας περί «ελαχίστου» δεν εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 της συνθήκης. Βάσει του κανόνα αυτού, το συνολικό ποσό όλων των παρεμβάσεων που χορηγούνται σε επιχειρήσεις σύμφωνα με τους προαναφερθέντες κανόνες δεν πρέπει να υπερβαίνει το όριο των 100 000 ευρώ την τριετία. Όπως προσδιορίζεται στη σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής ([33]), ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται στους τομείς τους οποίους ρυθμίζει η συνθήκη ΕΚΑΧ, στη ναυπηγική, στον τομέα των μεταφορών και στις ενισχύσεις που χορηγούνται για δαπάνες σχετικές με γεωργικές και αλιευτικές δραστηριότητες.

(111) Όταν χορηγούνται παράτυπα ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, η Επιτροπή απαιτεί από το εκάστοτε κράτος μέλος να ζητήσει την επιστροφή τους από τους δικαιούχους ([34]) ώστε να υπάρξει αποκατάσταση. Αυτό συμβαίνει και με τις ενισχύσεις που κρίθηκαν ασυμβίβαστες με τη κοινή αγορά κατά τη λήψη της παρούσας απόφασης, το ποσό των οποίων θα πρέπει να επιστρέψουν οι δικαιούχοι.

(112) Η επιστροφή πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες του εθνικού δικαίου. Τα προς επιστροφή ποσά παράγουν τόκο από την ημερομηνία που τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι την ημερομηνία της πραγματικής τους ανάκτησης. Οι τόκοι υπολογίζονται βάσει του επιτοκίου αναφοράς που είχε χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό του ισοδύναμου της επιδότησης στο πλαίσιο των ενισχύσεων περιφερειακού σκοπού,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στα άρθρα 3 και 4 της παρούσας απόφασης, οι ενισχύσεις που χορήγησε η Ιταλία σε επιχειρήσεις της Βενετίας και της Chioggia, υπό μορφή απαλλαγών ή μειώσεων κοινωνικών εισφορών που προβλέπονται στο νόμο αριθ. 30/1997 και στο νόμο αριθ. 206/1995, οι οποίες παραπέμπουν στο άρθρο 2 του υπουργικού διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά όταν χορηγούνται στις ακόλουθες επιχειρήσεις:

α) ΜΜΕ, κατά την έννοια της κοινοτικής πειθαρχίας περί κρατικών ενισχύσεων στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις·

([33]) Βλέπε υποσημείωση 12.

([34]) Βλέπε ανακοίνωση της Επιτροπής στην ΕΕ C 318 της 24.11.1983, σ. 3

β) επιχειρήσεις που δεν ανταποκρίνονται στον ορισμό αυτό αλλά που έχουν την έδρα τους σε περιφέρεια επιλέξιμη για την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης·

γ) κάθε άλλη επιχείρηση που προσλαμβάνει κατηγορίες εργαζομένων με ιδιαίτερη δυσχέρεια ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας σύμφωνα με τους κοινοτικούς προσανατολισμούς περί απασχόλησης.

Ο ενισχύσεις δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά όταν χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δεν είναι μικρομεσαίες ή που έχουν την έδρα τους εκτός των περιφερειών που μπορούν να τύχουν της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης.

Άρθρο 2

Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στα άρθρα 3 και 4 της παρούσας απόφασης, οι ενισχύσεις που η Ιταλία χορήγησε σε επιχειρήσεις της Βενετίας και της Chioggia, υπό μορφή απαλλαγών ή μειώσεων κοινωνικών εισφορών, που προβλέπονται στο άρθρο 1 του υπουργικού διατάγματος της 5ης Αυγούστου 1994, δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 3

Οι ενισχύσεις που η Ιταλία χορήγησε στις επιχειρήσεις ASPRIV και Consorzio Venezia Nuova συμβιβάζονται με την κοινή αγορά βάσει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 86 παραγράφος 2 και της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης.

Άρθρο 4

Τα μέτρα που έλαβε η Ιταλία υπέρ των επιχειρήσεων ACTV, Panfido SpA και AMAV δεν αποτελούν ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 της συνθήκης.

Άρθρο 5

Η Ιταλία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση από τους δικαιούχους των ενισχύσεων που δεν συμβιβάζονται με τη κοινή αγορά βάσει του άρθρου 1 δεύτερο εδάφιο και του άρθρου 2 και οι οποίες τους έχουν χορηγηθεί παράνομα.

Η ανάκτηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Τα προς ανάκτηση ποσά παράγουν τόκους υπό την ημερομηνία που τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι την ημερομηνία της πραγματικής ανάκτησής τους. Οι τόκοι υπολογίζονται βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του ισοδύναμου της επιδότησης στο πλαίσιο των ενισχύσεων περιφερειακού σκοπού.

Άρθρο 6

Η Ιταλία, εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της ανακοίνωσης της παρούσας απόφασης, ενημερώνει την Επιτροπή για τα μέτρα που έχει λάβει προς συμμόρφωση με την παρούσα απόφαση.

Άρθρο 7

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 25 Νοεμβρίου 1999.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής